

ULOGA EKONOMIJE ZNANJA U REŠAVANJU PROBLEMA NEZAPOSLENOSTI

Gordana Kokeza*

E-mail: gkokeza@tmf.bg.ac.rs

Rezime

Pod pojmom ekonomija znanja podrazumeva se privreda koja se razvija na osnovu proizvodnje, distribucije i korišćenja znanja. Znanje je postalo dominantni ekonomski resurs i pokretač savremenih ekonomija, pri čemu su značajnu ulogu odigrale informaciono-komunikacione tehnologije. Privrede koje su zasnovane na znanju uspostavile su visok stepen povezanosti aktera i korišćenja znanja u svim ekonomskim granama. Znanje opredmećeno u inovacijama i novim tehnologijama omogućava širenje privredne strukture i dinamičniji privredni rast. Ekonomije bazirane na znanju transformišu se u ekonomije koje pokreće znanje. Razvoj znanja i na njemu zasnovanih tehnologija ne samo da omogućavaju vodeću ulogu razvijenih zemalja u svetskoj privredi, već mogu doprineti i bržem prevazilaženju nastalih privrednih problema. U ovom radu proučavaće se uloga i značaj ekonomije znanja u rešavanju problema nezaposlenosti, koji je veoma izražen u srpskoj privredi. Poseban akcent staviće se na uticaj razvoja određenih privrednih grana na zapošljavanje novih, visokostručnih i kreativnih kadrova. Date privredne grane i kadrovi trebalo bi da budu zamajac iniciranju i pospešivanju razvoja celokupne domaće privrede.

Ključne reči: *znanje, ekonomija znanja, tehnološki razvoj, privredni razvoj, nezaposlenost;*

---

* Tehnološko-metalurški fakultet, Univerzitet u Beogradu

UVOD

Pod ekonomijom znanja podrazumeva se privreda koja svoj razvoj zasniva na proizvodnji, distribuciji i korišćenju znanja. Privrede zasnovane na znanju koriste znanje u svim svojim ekonomskim delatnostima i aktivnostima. Primena mnogobrojnih inovacija i novih tehnologija doprinele su u znatnoj meri promeni i širenju privredne strukture razvijenih zemalja, tako da ekonomije zasnovane na znanju prerastaju u ekonomije koje pokreće znanje. Veliki značaj i uticaj na razvoj i primenu znanja ima sistem obrazovanja jedne zemlje. Kvalitetno obrazovanje predstavlja osnovu znanja jer omogućava njegovo sticanje i razvoj, a to doprinosi razvoju naučno-istraživačkog rada, inovativnosti i konkurentnosti jedne privrede. Postoji i obrnuta korelacija, budući da dostignuti nivo razvijenosti nauke utiče na unapređenje kvaliteta sistema obrazovanja jedne zemlje. Visok nivo razvijenosti nauke, kao i obrazovano stanovništvo predstavljaju adekvatnu osnovu za brži tehnološki razvoj. Pošto primena novih tehnologija podrazumeva stalnu edukaciju zaposlenih, između sfere znanja, obrazovanja, nauke, tehnologije i privrednog razvoja formiraju se odnosi čvrste međuzavisnosti. U skladu s tim, u radu se razmatra uloga znanja u procesu razvoja nauke, tehnologije i ekonomije, zatim se razmatra značaj i uticaj sistema obrazovanja na razvoj ekonomije znanja, da bi se u završnom delu rada više pažnje posvetilo ulozi koju razvoj ekonomije znanja može imati na rešavanje problema nezaposlenosti u domaćoj privredi.

1. ZNANJE U FUNKCIJI RAZVOJA NAUKE, TEHNOLOGIJE I EKONOMIJE

U dvadeset prvom veku znanje je jedan od najznačajnijih privrednih resursa, a njegova raspoloživost i umešnost upravljanja predstavljaju jednu od najznačajnijih determinanti privrednog i ukupnog društvenog razvoja. Mada po mišljenju mnogih autora znanje predstavlja jedan od najznačajnijih resursa u savremenim uslovima privređivanja, intelektualni kapital je relativno teško definisati. Problem definisanja intelektualnog kapitala potiče od same njegove prirode, budući da se radi o dobru koje je neopipljivo i koje se teško može izmeriti. S druge strane, veliki značaj intelektualnog kapitala koji proističe iz njegove bitne, često presudne, uloge koju ima u procesu privrednog razvoja, ukazuje na neophodnost da se dati kapital preciznije odredi. S obzirom na to, intelektualni kapital se može definisati kao sposobnost određenog subjekta da stiče i koristi informacije u cilju racionalnijeg korišćenja ograničenih resursa,

a u funkciji što potpunijeg zadovoljavanja društvenih potreba.¹ Prikupljene informacije neophodno je na odgovarajući način analizirati, ocenjivati i primenjivati u poslovnim aktivnostima.

Prema definiciji Evropske komisije, pod pojmom ekonomija znanja podrazumeva se privreda čiji razvoj je baziran na proizvodnji, distribuciji i korišćenju znanja.² Razvoju ekonomije znanja u najvećoj meri doprinelo je delovanje sledećih faktora:

- Brzi razvoj informacionih i komunikacionih tehnologija;
- Povećanje globalne konkurencije usled smanjenja troškova komunikacije;
- Promene u tražnji, uslovljene rastom prihoda, promenama ukusa i stavova potrošača usled povećanja slobodnog vremena.

Privrede zasnovane na znanju koriste znanje u svim svojim ekonomskim delatnostima i aktivnostima. Pri tome, mnogobrojne inovacije i tehnologije u znatnoj meri doprinose i širenju privredne strukture jedne zemlje, tako da ekonomije zasnovane na znanju prerastaju u ekonomije koje pokreće znanje. U toj fazi razvoja jača međusobna povezanost činilaca znanja, znanje postaje roba koja se prodaje na načine i na nivou koji do tada nisu bili zastupljeni, dok transfer znanja i prikupljanje znanja postaju jeftiniji usled razvoja informacionih tehnologija.³

Dosadašnje iskustvo pokazuje da u privredama koje pokreće znanje dolazi do širenja mogućnosti razvoja, kao i do menjanja uslove poslovanja preduzeća, kao osnovnih ekonomskih subjekata. Savremena preduzeća moraju da se bore za svoju konkurentsku poziciju jačanjem svoje tehnološke osnove i inovacionog potencijala. Inovacije su postale jedan od najvažnijih, a često i najvažniji, element i faktor savremenih ekonomija. A glavnu ulogu u procesu kreiranja inovacija igra upravo znanje. Da bi se inovacija uspešno plasirala na tržištu, neophodni su odgovarajući naponi kako u oblasti tehnologije, tako i u oblasti inženjerstva i marketinga, koji podrazumevaju upravo primenu adekvatnog znanja. Da bi odgovorili datim zahtevima, privredni subjekti moraju da imaju odgovarajuće ljudske, finansijske i materijalne resurse, treba da razviju saradnju sa drugim subjektima, kao i da izgrade odgovarajuću organizacionu strukturu, kako bi uspostavili adekvatnu vezu između tehnološke i ekonomske sfere svog poslovanja.

---

¹ Kokeza G., (2008), str.2.

² European Commission, (2004), str. 22.

³ Ibidem, str. 22.

Kreiranje i razvijanje tehnološke sposobnosti jednog društva podrazmeva da aktivnosti države i preduzeća budu međusobno usklađene. Zadatak države je da reguliše zaštitu intelektualne svojine, dok je zadatak preduzeća je da definiše svoj nastup na tržištu, oblike kooperacije u koje će ulaziti, svoju organizaciju, strategiju i politiku. Upravo se u oblasti tehničko-tehnološkog razvoja jasno sagledava odnos države i njenih privrednih subjekata. Uloga države je da usmerava ekonomski razvoj uspostavljanjem kriterijuma uspešnosti koji počivaju na zahtevu racionalnog korišćenja ograničenih resursa i adekvatnog zadovoljavanja društvenih potreba. Država takođe određuje deo BDP koji će se ulagati u oblast NIR, po čemu Srbija veoma zaostaje za grupom visoko razvijenih zemalja, što utiče na stalno smanjivanje njenih naučno-tehnoloških kapaciteta. Mada je veoma teško egzaktno izmeriti ili izraziti uticaj nauke i tehničko-tehnološkog razvoja na privredni i društveni razvoj, bitno je sagledati datu vezu u svojoj njoj kompleksnosti i sa svim njenim dugoročnim i višeznačnim posledicama. Mnogobrojna istraživanja pokazuju da postoji čvrsta korelacija između transfera, adaptacije i difuzije znanja, na jednoj strani i stope privrednog rasta i razvoja, na drugoj strani. Praksa nedvosmisleno pokazuje da proces kreiranja i primene znanja bitno doprinosi povećanju produktivnosti i bržem i kvalitetnijem rešavanju problema privrednog razvoja.

2. SISTEM OBRAZOVANJA KAO OSNOVA EKONOMIJE ZNANJA

Sistem obrazovanja jedne zemlje ima veliki značaj i uticaj na razvoj i primenu znanja. Može se reći da je kvalitetno obrazovanje osnova znanja jer omogućava njegovo sticanje i razvoj, što omogućava razvoj naučno-istraživačkog rada (nauke), kao i dobrog promišljanja.⁴ Postoji i obrnuta korelacija, jer dostignuti nivo razvoja nauke utiče na unapređenje kvaliteta obrazovanja. Jednino visok nivo razvijenosti nauke, kao i obrazovano stanovništvo predstavljaju adekvatnu osnovu za brži tehnološki razvoj. Pošto primena novih tehnologija podrazumeva stalnu edukaciju zaposlenih, nužno se uspostavljaju odnosi međuzavisnosti između znanja, obrazovanja, nauke, tehnologije i privrednog razvoja. U datoj međuzavisnosti, između navedenih elemenata vladaju odnosi stalne međusobne uslovljenosti. "Što je stanovništvo obrazovnije, ono poseduje više sposobnosti i veština za primenu novih tehnologija, s jedne strane, a sa druge strane može da inicira inovacije koje su realno potrebne".⁵

⁴ Komazec, G., (2012), str. 185.

⁵ Ibidem, str. 185.

Jedan od pokazatelja koji se koristi kao indikator nivoa razvijenosti znanja i obrazovanja jeste *Eriksonov društveni indeks umrežavanja gradova*.⁶ Analizom ovog pokazatelja moguće je porediti države prema nivou razvijenosti njihovih gradova. Poređenje gradova umesto čitavih država vrši se zato što su gradovi manje složeni nego države, pa su i kriterijumi merenja konzistentniji. Analiza navedenih indeksa ukazuje da postoji izražena korelacija između dostignute zrelosti u primeni savremenih informaciono-komunikacionih tehnologija i nivoa socio-ekonomske razvijenosti, kao i nivoa dostignutog individualnog razvoja. Prema istraživanjima sprovedenim 2011. godine prvo mesto prema navedenom pokazatelju zauzima Singapur, a zatim su sledili Stokholm i Seul.⁷

Određivanjem nivoa razvijenosti sa aspekta konkurentnosti bavi se i *Fondacija za informacione tehnologije i inovacije*. Data fondacija koristi šest kriterijuma za određivanje nivoa razvijenosti sa aspekta konkurentnosti, a to su: ljudski kapital, inovacioni kapacitet, preduzetništvo, IT infrastruktura, ekonomska politika i ekonomski rezultati. Na osnovu navedenih kriterijuma najrazvijenija zemlja bila je Singapur, budući da u Singapuru 38% stanovništva ima više obrazovanje, Singapur ima 9,7 istraživača na 1000 radnika, u IR kompanije investira se 1,4% BDP, a 0,9% BDP ulaže se u javne institute.⁸

U poređenju sa prethodno analiziranim zemljama, situacija u Srbiji je daleko nepovoljnija. Naime, analiza obrazovne strukture stanovništva u Srbiji pokazuje da je data struktura nepovoljna kako sa stanovništa potreba razvoja privrede, tako i sa stanovništa praćenja i primene savremenih tehnoloških dostignuća. Prema podacima Republičkog zavoda za statistiku obrazovna struktura stanovništva u Republici Srbiji u 2011. godini bila je sledeća: 3,4 % činilo je nepismeno stanovništvo, 5,6 % stanovništva nije imalo završenu osnovnu školu, 23,9 % stanovništva imalo je samo osnovno obrazovanje, 41 % stanovništva imalo je srednje obrazovanje, sa višim obrazovanjem bilo je 4,5 % stanovništva, dok je 6,5 % stanovnika bilo visoko obrazovano.⁹ Navedeni podaci ukazuju na to da skoro trećina stanovništva u Srbiji spada u kategoriju nepismenih, sa nezavršenom osnovnom školom ili sa završenom samo osnovnom školom. Može se zaključiti da tako nizak nivo obrazovanja stanovništva ne može predstavljati adekvatnu osnovu za budući bitniji privredni razvoj zemlje.

Usled veoma velikih, često nepredvidivih promena u okruženju, koje iziskuju potpuno novi pristup poslovanju, izgradnji konkurentnosti, nastupu

⁶ Regardh, (2011), str. 33.

⁷ Ibidem, str. 36.

⁸ Bennett (2010), str. 43.

⁹ Statistički godišnjak RS (2013)

na domaćem i inostranom tržištu, neophodne su i adekvatne promene u sistemu obrazovanja svake zemlje. U takvim okolnostima i pred zaposlene se postavljaju zahtevi koje oni teško mogu da ispune ukoliko se sistem njihovog obrazovanja bitno ne promeni. Veoma dinamičan tehnološki razvoj od mladih, koji predstavljaju najkvalitetniji i najperspektivniji deo zaposlenih, zahteva fleksibilnost i prilagodljivost. Obrazovni sistem bi trebalo da prati navedene zahteve i da omogući sistematsko razumevanje nauke i tehnologije, što bi uticalo na veću efikasnost i bolji kvalitet rada zaposlenih. Međutim, sistem obrazovanja u Srbiji odavno se nalazi u krizi i poslednji je čas da se pristupi njegovoj promeni. Domaće obrazovanje zasnovano je pretežno na memorisanju podataka i činjenica, nekritičkom prihvatanju teoretskih dostignuća različitih autora, bez raspoloživog vremena za dublje razmišljanje i analizu, kao i bez mogućnosti za izgradnu kritičkog pristupa, diskusiju, kreiranje sopstvenih mišljenja i rešenja. Sve to je u suprotnosti sa zahtevima savremenog privređivanja, koji podrazumevaju sistemski pristup rešavanju problema, poimanje čvrste sprege nauke, tehnologije i obrazovanja, ali i razumevanje čvrste veze koja postoji između svih sfera života. Održivu zajednicu moguće je izgraditi samo primenom sistema obrazovanja koji preferira učenje sa razumevanjem i sa kritičkim razmatranjem problematike.

Obrazovanje je osnova nove ekonomije znanja ili ekonomije zasnovane na znanju. Savremena ekonomija razvija se zajedno sa sistemom ekologije i sa društvenim sistemom. Mnogi autrori smatraju da je u takvim uslovima neophodno izvršiti humanizaciju tehničkih nauka, što bi studentima omogućilo da svet posmatraju kao celinu, u svoj njegovoj kompleksnosti, međusobnoj uslovljenosti i povezanosti. Takav način obrazovanja i razmišljanja omogućavao bi kreiranje tehničkih rešenja koja bi bila u skladu sa zahtevima održivog razvoja. Upravo zbog toga buduća faza razvoja sveta može se nazvati fazom obrazovanja za održivi život.

Promene sistema obrazovanja neophodne su i usled novih kretanja u oblasti realizacije naučno istraživačkog rada. Naime, istraživanja pokazuju da se NIR sve više odvija u preduzećima kao privrednim subjektima, usled čega preduzeća postaju vlasnici sve većeg kvantuma naučno-tehnološkog znanja. U većini visoko razvijenih zemalja velika i ekonomski jaka preduzeća integrisana su u obrazovni sistem svoje zemlje do te mere da osnivaju i svoje univerzitete. Najveća svetske kompanije imaju sopstvene naučno-istraživačke laboratorije, kao što je slučaj sa kompanijama Xerox, RCA, i AT/T. Budući da su savremena istraživanja multidisciplinarna, kompleksna i po pravilu veoma skupa, to podrazumeva formiranje sve čvršće veze između preduzeća, na jednoj strani i univerziteta i instituta, na drugoj strani. Prema podacima časopisa R/D Magazine 2010. u

Americi je 2010. godine 70% istraživačko razvojnih poslova obavljeno upravo u preduzećima, a samo 15% na univerzitetima, dok je polovina svih naučnika u SAD bila zaposlena u industriji, ili je radila za industriju. I Evropska Unija teži da 2/3 sume ulaganja u IR bude u privatnim preduzećima.¹⁰ Razlog navedenih tendencija jeste činjenica da su savremene tehnologije veoma kompleksne, da njihov razvoj podrazumeva često specifična znanja, veštine ali i iskustvo, koji se ne mogu uvek kupiti, pa su preduzeća primorana sama da ih kreiraju i razvijaju, što se posebno odnosi na kompanije tehnološke lidere.¹¹

3. DOPRINOS EKONOMIJE ZNANJA REŠAVANJU NEZAPOSLENOSTI U SRBIJI

Srbija je zemlja koja se duži niz godina bori sa velikim brojem privrednih problema, od kojih je problem nezaposlenost jedan od najvećih. Pored visoke stope nezaposlenosti od skoro 25 %, jedan od problema u ovoj oblasti jeste i struktura zaposlenih i nezaposlenih. Struktura zaposlenih prema stepenu stručne spreme u Srbiji nije na zadovoljavajućem nivou, o čemu svedoče i podaci Republičkog zavoda za statistiku. Struktura zaposlenih lica u Srbiji prema školskoj spreml u 2011. godini bila je sledeća:

- bez osnovne škole - 0,7 % ;
- sa nepotpunom osnovnom školom - 5,3 % ;
- samo sa osnovnom školom - 15,6 % ;
- sa srednjom školom - 56,8 % ;
- sa višom školom - 6,9 %;
- sa fakultetom, akademijom ili visokom školom 14,7 % zaposlenih.¹²

Iz navedenih podataka može se zaključiti da su stanje i struktura zaposlenih u domaćoj privredi veoma nepovoljni, budući da skoro 80% zaposlenih ima srednju i nižu stručnu spreml, što je u suprotnosti sa zahtevima savremenih ekonomija, ali je posledica i postojeće nepovoljne privredne situacije. S obzirom na veoma visoku stopu nezaposlenosti, kao i s obzirom na negativne tendencije u oblasti realnog sektora, postojeća struktura zaposlenih ne može biti pokretač neophodnih budućih razvojnih promena u privredi. Jedan od problema jeste i činjenica da se u Srbiji za obrazovanje izdvaja samo 3,7 % BDP, što je svrstava

---

¹⁰ Komazec, G. (2012), str. 192.

¹¹ Kokeza, G. (2008), str. 7.

¹² Statistički godišnjak RS (2013).

u red zemalja sa niskim izdvajanjima u ovu oblast. Ulaganja u aktivnosti naučno-istraživačkog rada još su niža i iznosila su svega 0,36 bruto domaćeg proizvoda.¹³ Ovakav odnos prema obrazovanju i prema oblasti naučno-istraživačkog rada svakako je jedan od najvažnijih uzroka tendencije da se u Srbiji permanentno pogoršava struktura zaposlenih, njihov entuzijizam i inovativnost. Sve to nužno se odražava kako na efikasnost zaposlenih, tako i na stopu ukupnog privrednog rasta i razvoja. Kao jedno od neophodnih rešenja ove nepovoljne situacije nameće se potreba izgradnje boljeg obrazovnog sistema koji će povećati kvalitet obrazovanja budućih zaposlenih, kao i neophodnost većih ulaganja u oblast istraživanja i razvoja.

Istraživanja pokazuju da su danas najrazvijenije one zemlje koje su na vreme pristupile procesu upravljanja svojim intelektualnim kapitalom, što je dovelo do ubrzanja njihovog privrednog i ukupnog razvoja, kao i do povećanja transfera njihovog znanja u nerazvijene zemlje.¹⁴ Nemoguće je u savremenim uslovima ostvariti zadovoljavajući poslovni uspeh bez odgovarajućeg znanja. O tome govori i činjenica da su najpropulzivnije one privredne grane koje svoje poslovanje i razvoj zasnivaju na znanju.

Na kraju, može se postaviti i pitanje da li srpska privreda može biti zasnovana na znanju. Prema strukturi zaposlenih, tretmanu koje znanje ima i visini ulaganja u ovu oblast, odgovor je ne! Međutim, struktura nezaposlenih u Srbiji ukazuje na to da 40,4% nezaposlenih ima visoko, više i srednje stručno obrazovanje, što govori o neadekvatnom tretmanu mladih, obrazovanih ljudi i neiskorišćenosti ljudskih resursa u domaćoj privredi. Na osnovu broja stručnih mladih ljudi koji napuštaju zemlju i bivaju vrlo uspešni u drugim privredama, takođe se može zaključiti da Srbija ima ljudski kapital, ali je on neracionalno iskorišćen, odnosno neiskorišćen. Upošljavanjem mladih i obrazovanih ljudi mogla bi se poboljšati postojeća nepovoljna privredna struktura. Odustajanje od obrazovanja i razvoja NIR samo bi povećalo ogroman jaz koji postoji između naše zemlje i razvijenih zemalja. Bitno je naglasiti da i nužnost uključivanja domaće privrede u međunarodne ekonomske tokove podrazumeva neophodnost ispunjenosti uslova koji se itekako tiču i znanja i nivoa tehnološke razvijenosti privrede. Predložene mere prekvalifikacije i organizovanja obuka za nezaposlene predstavljaju mere kratkoročnog karaktera. Jedini pravi razvojni put domaće privrede je usmeriti ekonomiju ka razvoju onih privrednih grana koje su propulzivne i koje donose veće profite, kao što su elektronska industrija, farmacija, prehrambena industrija. U prilog tome govori i činjenica da su u Srbiji 2013.godine kompanije iz oblasti informisanja i komunikacija bile na 2. mestu prema sumi ostvarenog dobitka, koji

¹³ Statistički godišnjak RS (2013).

¹⁴ Kokeza, G., (2012), str. 243.

je iznosio 29 milijardi RSD, uz godišnji rast od 86,1 procenat. Zato je ulaganje u sticanje, primenu i razvoj znanja ulaganje u budućnost, a ne nepoželjni trošak privrednih subjekata i privrede kao celine. Razvojem ekonomije zasnovane na znanju smanjio bi se i odliv mozgova, po kome je Srbija na trećem mestu u svetu.¹⁵

Razvoj naučno-tehnološkog kapaciteta jedne zemlje predstavlja dugoročan i kumulativan proces, dok razvoj naučno-istraživačkih institucija i transfer tehnologije od inostranih subjekata predstavljaju samo početne elemente datog procesa. Za njegovo uspešno realizovanje neophodno je plansko, dugoročno ulaganje u razvoj ljudskih resursa koji će dati proces znati i moći adekvatno da primene. Zadatak državnih institucija jeste da dati proces iniciraju, podržavaju i doprinose uspešnijem prihvatanju, adaptaciji, primeni i razvoju novih tehnologija. Budući da je proces tehnološkog razvoja vrlo kompleksan, neophodno je izgraditi adekvatan sistem upravljanja datim procesom.¹⁶ Zemlje koje su siromašnije, manje razvijene i čiji resursi su ograničeni, kao što je slučaj sa Srbijom, trebalo bi da se fokusiraju na prioritete svog razvoja, kako bi date resurse što racionalnije koristile i kako bi na taj način što efikasnije ostvarile svoje razvojne ciljeve. Ljudski resursi predstavljaju najznačajniji resurs jedne privrede. Bez razvoja ovih resursa nema ni dugoročnog privrednog razvoja. Dugoročno posmatrano, adekvatan sistem obrazovanja, kao i odgovarajuća ulaganja u oblast istraživanja i razvoja mogli bi bitno da doprinesu rešavanju dugoročnih privrednih problema. Ulaganje u nauku i istraživanje i razvoj države ne vrše zato što su već razvijene i imaju sredstava, već da bi bile razvijene.

ZAKLJUČAK

Dosadašnje iskustvo pokazuje da u privredama koje pokreće znanje dolazi do širenja mogućnosti razvoja, kao i do menjanja uslove poslovanja njihovih ekonomskih subjekata. Privrede zasnovane na znanju koriste znanje u svim svojim ekonomskim delatnostima i aktivnostima. Istraživanja pokazuju da su danas najrazvijenije one zemlje koje su na vreme pristupile procesu upravljanja svojim intelektualnim kapitalom, što je dovelo do ubrzanja njihovog privrednog i ukupnog razvoja. U savremenim uslovima poslovanja nemoguće je ostvariti zadovoljavajući poslovni uspeh bez odgovarajućeg znanja. O tome govori i činjenica da su najpropulzivnije one privredne grane koje svoje poslovanje i razvoj zasnivaju na znanju.

---

¹⁵ WEF Report (2013)

¹⁶ Kokeza, G. (1996), str. 176.

Prema strukturi zaposlenih, tretmanu koje znanje ima i visini ulaganja u ovu oblast, srpska privreda se ne može uvrstiti u red ekonomija zasnovanih na znanju. Međutim, može se reći da u domaćoj privredi postoje neiskorišteni ljudski potencijali, o čemu govori i struktura nezaposlenih. Prema podacima koji su navdeni, 40,4% nezaposlenih u Srbiji ima visoko, više i srednje stručno obrazovanje, što ukazuje na neodgovarajući tretman mladih, obrazovanih ljudi i neiskorišćenost ljudskih resursa. Na osnovu broja stručnih mladih ljudi koji napuštaju zemlju takođe se može zaključiti da Srbija ima ljudski kapital, ali je on neracionalno iskorišćen, odnosno neiskorišćen. Postojeća nepovoljna privredna struktura mogla bi da se poboljša upošljavanjem mladih i obrazovanih ljudi. U suprotnom, odustajanje od obrazovanja i ulaganja u naučno-istraživački rad samo bi povećalo ogroman jaz koji postoji između naše zemlje i razvijenih zemalja. Bitno je naglasiti da i nužnost uključivanja domaće privrede u međunarodne ekonomske tokove podrazumeva neophodnost ispunjenosti uslova koji se itekako tiču i znanja i nivoa tehnološke razvijenosti privrede. Jedini pravi razvojni put domaće privrede je usmeravanje ekonomije ka razvoju onih privrednih grana koje su propulzivne i koje donose veće profite. Ulaganje u sticanje, primenu i razvoj znanja jeste ulaganje u budućnost, a ne nepoželjni trošak privrednih subjekata i države. Razvojem ekonomije zasnovane na znanju smanjio bi se i odliv mozgova iz domaće privrede. Adekvatan sistem obrazovanja, kao i odgovarajuća ulaganja u oblast istraživanja i razvoja dugoročno gledano mogli bi bitno da doprinesu rešavanju postojećih privrednih problema, od kojih je nezaposlenost jedan od najizraženijih.

THE ROLE OF KNOWLEDGE ECONOMY IN SOLVING UNEMPLOYMENT PROBLEM

Abstract

Knowledge economy means development based on production, distribution and usage of knowledge. Knowledge is main economic source and starter of modern economies. Knowledge in innovations and new technologies enable the expanding of economic structure and more dynamic economic growth. Knowledge development and technologies based of them can contribute leading role for developed countries, and solving some economic problems, too. In this study role and importance of knowledge economy in solving underemployment problem are studied. Unemployment problem is very serious in Serbian economy. Impact of some economic field to solving this problem will be studied, too. Developing of

knowledge economy could be enable to recover and to develop domestic economy in the future.

Key words: *knowledge, knowledge economy, technology development, economic development, unemployment;*

LITERATURA

Benett, R.(2010), *Innovation and the Internet Demand New Collaboration*, Ercsson Business Review. 2, str. 41-45.

European Commission, (2004), *Innovation Management and the Knowledge-Driven Economy*, ECSC-EC-EAEC, Brussels-Luxemburg.

Kokeza, G. (2008), *Tehnološka zaostalost Srbije – Stanje i mogućnosti prevazilaženja*, Ekonomski vidici, Beograd, br. 1, str. 1-12.

Kokeza, G. (1996), *Transfer tehnologija kao komponenta razvojne strategije preduzeća*, Doktorska disertacija, Ekonomski fakultet, Beograd.

Kokeza, G. (2012), *Doprinos ekonomije znanja privrednom oporavku Srbije*, Tematski broj časopisa Ekonomski vidici, Savetovanje *Privredni preobražaj Srbije-Mogućnosti i ograničenja*, Vrdnik, 6-7.decembar Društvo ekonomista Beograda, Beograd, Broj 4/2012, str. 243-258.

Komazec, G. (2012), *Nauka, nove tehnologije i inovacije menadžmenta u svetu*, Geografski institut »Jovan Cvijić« Srpske akademije nauka i umetnosti, Beograd.

Regardh, P.(2011), *Networking Society City Index – learning from the best*, Ercsson Business Review. 2, 33-36.

Statistički godišnjak Republike Srbije (2013), Republički zavod za statistiku, Beograd.

World Economic Forum Report (2013)